

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 610/2022-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, proti upovedomeniu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry zo 16. marca 2021 v konaní sp. zn. PPZ-72/NKA-BA2-2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), a to všetko v spojení s čl. 6 ods. 2 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 48 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) upovedomením vyšetrovateľky o tom, že nebude konať o jeho námietke zaujatosti. Upovedomenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľky z 1. decembra 2020 vznesené obvinenie. Sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu bola uznesením prokurátora z 10. marca 2021 zamietnutá. Sťažovateľ 8. marca 2021 vzniesol voči vyšetrovateľke námietku zaujatosti. Na to mu vyšetrovateľka ústavnou sťažnosťou namietaným prípisom zo 16. marca 2021, ktorý bol jeho advokátovi doručený 30. marca 2021, uviedla, že o tejto námietke sa podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekoná. Sťažovateľ 7. apríla 2021 podal prokurátorovi žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľky podľa § 210 Trestného poriadku, ktorou sa domáhal, aby prokurátor podľa § 230 v spojení s § 210 Trestného poriadku opatrením vyšetrovateľke uložil rozhodnúť o jeho námietke zaujatosti alebo jej vec odňal a prikázal ju inému vyšetrovateľovi.

3. Po podaní ústavnej sťažnosti na návrh sťažovateľa boli uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky 31. augusta 2021 ako nezákonné zrušené uznesenie prokurátora, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti vzneseniu obvinenia, uznesenie o vznesení obvinenia, ako aj ďalšie rozhodnutia vyšetrovateľky a prokurátora, ktoré na zrušené rozhodnutia nadväzujú, s tým, že vyšetrovateľke bolo prikázané, aby znova o veci konala a rozhodla.

III.

4. Podľa sťažovateľa vybavenie jeho rozsiahlej námietky zaujatosti v rozsahu upovedomenia vyšetrovateľky, ktoré obsahovalo dve strohé vety, je nepreskúmateľné a arbitrárne, čo vedie k porušeniu jeho základných práv. Prípustnosť ústavnej sťažnosti proti namietanému upovedomeniu je podľa sťažovateľa daná aj napriek tomu, že proti nemu podal žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľky podľa § 210 Trestného poriadku, keďže táto žiadosť nepredstavuje účinný prostriedok nápravy namietaných porušení jeho základných práv. Je tomu tak z dôvodu, že ochrany dotknutých základných práv sa nemôže domáhať na všeobecnom súde, a preto jediným súdom je ústavný súd. Sťažovateľ zdôrazňuje, že po zrušení uznesenia o vznesení obvinenia ani nie je účastníkom žiadneho trestného konania pred trestným súdom, kde by sa svojho práva na riadne vybavenie námietky zaujatosti mohol domáhať. Podľa sťažovateľa prokurátor nie je oprávnený posudzovať porušenia charty, ku ktorým došlo napadnutým upovedomením.

5. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že ak by aj ústavný súd považoval žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa za účinný prostriedok ochrany, je podstatné, že prokurátor o jeho námietke nerozhodol a jeho nečinnosťou tak dochádza k prietahom a navyše pre namietaný pomer vyšetrovateľky k prokurátorovi by rozhodovať o vybavení námietky ani nemal. Prokurátor podľa sťažovateľa nie je nestranný, keďže jeho činnosť smeruje k príprave obžaloby.

IV.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

7. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov

činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

8. Hoci na sťažovateľa nebola podaná obžaloba, treba poukázať na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého v rámci preskúmania podanej obžaloby samosudca obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že skutočnosť namietaná sťažovateľom, teda že v jeho veci rozhodovala zaujatá vyšetrovateľka, ktorá nesprávne vybavila jeho námietku zaujatosti, je dôvodom na odmietnutie obžaloby, podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape súdneho konania. Úprava trestného konania sťažovateľovi umožňuje v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, pri preskúmaní obžaloby, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých je konajúci súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o existencii zaujatosti orgánu činného v trestnom konaní. Sťažovateľ v čase podania ústavnej sťažnosti mal v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv. Preto v čase podania ústavnej sťažnosti podľa § 132 ods. 2 Trestného poriadku neboli vyčerpané právne prostriedky, ktoré sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd priznáva Trestný poriadok, čo zakladá dôvod odmietnutia ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

9. Na tomto závere nemení nič ani to, že po podaní ústavnej sťažnosti postupom podľa Trestného poriadku boli na návrh sťažovateľa uznesením generálneho prokurátora 31. augusta 2021 ako nezákonné zrušené uznesenie prokurátora, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti vzneseniu obvinenia, uznesenie o vznesení obvinenia, ako aj ďalšie rozhodnutia vyšetrovateľky a prokurátora, ktoré na zrušené rozhodnutia nadväzujú, s tým, že vyšetrovateľke bolo prikázané, aby znova o veci konala a rozhodla. Týmto rozhodnutím generálna prokuratúra došlo k realizácii základných práv sťažovateľa, keď mu bola poskytnutá iná právna ochrana v rozsahu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, a to pri realizácii jeho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, čo viedlo k tomu, že v súčasnosti ani voči nemu nie je vznesené obvinenie. Čo sa týka porušenia práv sťažovateľa na prezumpciu nevinoty podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 48 ods. 1 charty, treba uviesť, že sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na celkom iné skutočnosti ako ústavnou sťažnosťou namietané upovedomenie vyšetrovateľky zo 16. marca 2021.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu